

Д/р
13954

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут інформаційних та соціальних технологій

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра економіки та моделювання ринкових відносин

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

бакалавра

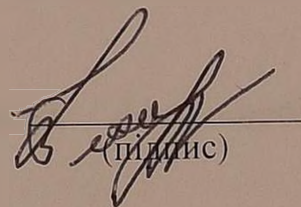
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Місцеві бюджети як визначальна ланка місцевих фінансів»

«Local Budgets As Decisive Link Local Finance»

Виконала: студентка 4 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
Буюклі Вікторія Валентинівна

Керівник к.е.н., проф. Журавльова Т.О.

(підпис)

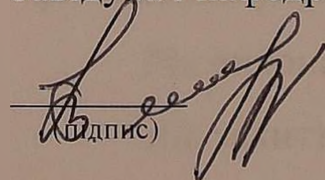
Рецензент Начальник Фінансового управління
Чорноморської міської ради Одеської області
Яковенко О.М.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 9 від 29.05.2017р.

Захищено на засіданні ЕК № _
протокол № _ від ____ 2017 р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

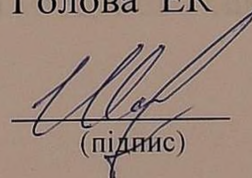
Завідувач кафедри

(підпис)

Журавльова Т.О.

Голова ЕК

(підпис)

Шлафман Н.Л.

Одеса – 2017

790072

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота містить 67 сторінок, 5 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел складає 63 найменування, 4 додатки.

Метою виконання роботи є аналіз місцевих бюджетів як визначальної ланки місцевих фінансів.

В якості об'єкта дослідження виступають економічні відносини щодо формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів та забезпечення їх ефективного використання.

Предметом дослідження є формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів.

Завданням роботи передбачено розглянути питання:

- 1) вивчення сутності та значення місцевих бюджетів у фінансовій системі України;
- 2) аналіз формування місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації;
- 3) місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів.

Апробація дипломної роботи: взяла участь у трьох міжнародних науково-практичних конференціях за результатами яких надруковані тези доповідей.

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та практичні рекомендації.

Отримані результати можуть бути використані у практичній діяльності фінансових управління та відділів органів місцевого самоврядування.

Рік виконання роботи - 2016-2017.

Рік захисту роботи - 2017.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ....	7
1.1. Структура місцевих бюджетів України.....	7
1.2. Роль місцевих бюджетів у соціально-економічному розвитку регіонів.....	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	16
2.1. Основні джерела формування дохідної частини місцевих бюджетів...	16
2.2. Бюджетна децентралізація та її результати. Міжбюджетні трансферти.....	30
2.3. Шляхи удосконалення формування місцевих бюджетів України.....	41
РОЗДІЛ 3. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ЧИННИК СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ.....	48
3.1. Проблеми та напрями зміцнення місцевих бюджетів.....	48
3.2. Перспективи розвитку місцевих бюджетів в Україні	54
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з вирішальних умов створення високорозвиненої ринкової економіки є формування ефективно функціонуючого суспільного сектору, зокрема його складової частини – місцевого самоврядування. Існування самостійних органів місцевого самоврядування є необхідним для утвердження засад громадського суспільства та збереження демократичного ладу.

Кожен орган влади повинен володіти своїми фінансовими джерелами, достатніми для організації управління економікою та соціальною сферою на своїй території. Одночасно з цим він повинен володіти відносною самостійністю в управлінні податками та іншими обов'язковими платежами, що надходять до відповідного бюджету. Тому саме місцевим бюджетам як основній фінансовій базі місцевого самоврядування належить особливе місце в бюджетній системі держави.

Формуванню та розвитку економічної основи місцевих органів влади присвячено чимало як вітчизняних, так і зарубіжних наукових робіт. Проблеми вдосконалення формування та використання місцевих бюджетів, збільшення їх дохідної бази знайшли своє відображення в роботах таких вітчизняних і закордонних учених, як Н. Бойцун, В. Іваненко, Ж. Зіллер, Б. Карпінський, К. Кронваль, Л. Миргородська, Н. Мирна, К. Плоккер, Г. Поляка, С. Хагрут, Г. Холліс, І. Януль. Дослідженням особливостей формування місцевих бюджетів займалося багато вітчизняних науковців. Зокрема, В. Л. Андрущенко та Т. Г. Бондарук досліджували особливості місцевого оподаткування зарубіжних країн, О. М. Бориславська розглядала питання щодо особливості децентралізації місцевих органів влади, К. М. Владимиров та Н. І. Власюк розробляли основні положення щодо формування місцевих бюджетів в Україні, Т. Е. Городецька та І. С. Лабузова приділяли особливу увагу питанням реформування податкової системи України, зокрема в частині місцевих податків і зборів.

Мета дипломної роботи полягає в аналізі місцевих бюджетів як визначальної ланки місцевих фінансів.

При написанні роботи були поставлені наступні завдання:

4) вивчення сутності та значення місцевих бюджетів у фінансовій системі України;

5) аналіз формування місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації;

6) місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів.

Об'єкт дослідження – економічні відносини щодо формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів та забезпечення їх ефективного використання.

Предметом дослідження є формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів.

В роботі використовувалися методи: порівняльний, порівняльно-історичний та системно-структурний, статистичний. Комплексне використання цих методів дозволяє виявити специфіку та окремі сторони досліджуваного об'єкта.

Інформаційною базою для дослідження даної теми послужили публікації вітчизняних вчених, матеріали наукових конференцій та досліджень, нормативно-законодавчі акти, звіти та аналітичні матеріали.

Апробація дипломної роботи: взяла участь у трьох міжнародних науково-практичних конференціях за результатами яких надруковані тези доповідей, а саме:

1. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи», 27-28 травня 2016 року м. Одеса. - С.118-121.

2. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи», 23-24 грудня 2016 року м. Одеса. - С.121-123.

3. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи», 16-17 травня 2017 року м. Одеса. – Одеса: Бондаренко М.О., 2017.- С.156-158.

ВИСНОВКИ

Основою фінансової автономії органів місцевого управління є місцеві бюджети, які використовуються для регулювання господарських процесів, розвитку культури і освіти, вирішення соціальних проблем тощо. Саме місцеві бюджети виступають важливим елементом системи фінансового регулювання не тільки регіону, але й економіки загалом; їх збалансованість та оптимальність являє собою одну з основних умов економічного зростання, бюджетне регулювання дає змогу цілеспрямовано впливати на темпи розвитку суспільного виробництва.

Діюча система формування місцевих бюджетів характеризується високим рівнем залежності їх доходної бази від надання трансфертів з державного бюджету та щорічним зменшенням частки закріплених та власних надходжень. В умовах обмеженості бюджетних ресурсів гостро постає питання удосконалення процесу формування та чіткого розподілу доходів та видатків місцевого бюджетів для більш повного задоволення потреб та інтересів територіальних громад підвищення економічного та соціального розвитку територій.

Значущість ролі місцевих бюджетів полягає в її різноманітності, адже вони є:

- важливим чинником економічного розвитку та фінансової стабільності;
- інструментом макроекономічного регулювання;
- важелем здійснення перерозподільних процесів;
- фінансовою базою місцевого самоврядування;
- інструментом реалізації державної регіональної політики;
- планами формування та використання фінансових ресурсів територіальних утворень;
- основним важелем фінансового вирівнювання;
- головним джерелом фінансових ресурсів для утримання та розвитку місцевого господарства, розв'язання місцевих проблем.

Позитивні наслідки змін у Бюджетному законодавстві вплинули на збільшення фінансової незалежності місцевих бюджетів. Зокрема, шляхом подальшої децентралізації управління бюджетними коштами вперше до місцевих бюджетів передаються доходи державного бюджету, передбачено збільшення ресурсу місцевих бюджетів на виконання власних повноважень, розширено джерела формування доходів, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів.

Для забезпечення успіху функціонування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації необхідно:

- провести реформу міжбюджетних відносин на законодавчому рівні, яка дозволить чітко визначити повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- на підставі розподілу повноважень щодо надання суспільних благ і послуг здійснити розподіл об'єктів комунальної власності і вдосконалити порядок їх управління;

- провести реформування місцевих бюджетів, в основі якого має бути соціально-економічний розвиток адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням удосконалення міжбюджетних відносин.

З метою зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування доцільно вжити такі заходи: перерозподілити частину надходжень з державного до місцевих бюджетів; дотримуватися цільового та ефективного витрачання коштів місцевих бюджетів, особливо із бюджету розвитку; підвищення якості бюджетного планування на центральному та місцевому рівнях з метою покращення якості надання публічних послуг та досягнення виконання запланованих показників місцевих бюджетів; стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу шляхом розробки і впровадження місцевих бюджетних програм їх підтримки; широке залучення громадськості до реальної участі в бюджетному процесі на місцях з метою вдосконалення бюджетних процедур

у напрямку прозорості, відкритості, публічності та доступності для кожного громадянина.

Особливого значення набуває децентралізація управління бюджетними коштами, метою якої є економічне зростання регіонів, соціальне забезпечення населення та зацікавленість у пошуку додаткових джерел фінансового забезпечення.

Отже, розподіл повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розподіл джерел фінансових ресурсів між бюджетами буде сприяти посиленню відповідальності місцевих органів влади за формування та використання місцевих коштів з метою піднесення рівня добробуту населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бліщук К. М. Державні та місцеві фінанси. Бюджетний процес: навч. посіб./ К. М. Бліщук, Л. Р. Михайлишин.-Львів: ЛРУДУ НАДУ, 2010. – 176 с.
2. Бондарук Т. Г. Місцеві податки та збори в Україні: суперечності та перспективи розвитку / Т. Г. Бондарук, І. О. Мельничук // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. Збірник наукових праць. – К. : Типографія «Інтердрук», 2014. – С. 17–24.
3. Бориславська О. М. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик та ін.] ; Центр політико-правових реформ. – К. : Москаленко О. М., 2012. – 212 с. 4.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
5. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень – червень 2014 року / В. В. Зубенко, І. В. Самчинська, А. Ю. Рудик та ін. ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження”, USAID. – К., 2014. – 76 с.
6. Бюджет місцевої ради в умовах децентралізації / Центр політичних студій та аналітики. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.cpsa.org.ua/novyny/byudzheth-mistsevoji-rady-v-umovah-detsentralizatsi>
7. Бюджетна система: підручник / [А. Є. Буряченко, Л. П. Гладченко, С. Я. Кондратюк та ін.]; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. — 871 с.
8. Власюк Н. І. Місцеві фінанси : навч. посібник / Н. І. Власюк, Т. В. Мединська, М. І. Мельник ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – К. : Алерта, 2011. – 328 с.
9. Волевач Л.М. Місцеві бюджети: їх призначення та роль у соціально-економічному розвитку територій / Л. М. Волевач, І. В. Шмагай //

Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2011. – №1. – С. 37-42.

10. Волохова І. С. Місцеві фінанси України в умовах децентралізації: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук: спеціальність 08.00.08 / І. С. Волохова. – Одеса, 2015. – 37 с.

11. Волохова І. С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні [Монографія] / І. С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2014. – 462 с.

12. Ворона П. В. Механізми впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіону / П. В. Ворона // Теорія та практика державного управління. – 2012. - №2. – С. 7-14.

13. Габа І.М. «Децентралізація» - деякі плюси і мінуси / І.М.Габа // РайонІнфо.- 2014.-№1.-С.5.

14. Городецька Т. Е. Проблеми та шляхи реформування системи місцевого оподаткування в Україні / Т. Е. Городецька // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2010. – № 31. – С. 83.

15. Данилишин Б.М. Децентралізація управління в Україні: з чого почати? / Б.М. Данилишин // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kontrakty.ua/article/82116>.

16. Демків І.О. Вплив фінансової кризи на бюджети органів місцевого самоврядування / І.О. Демків // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С. 76–90.

17. Державна казначейська служба України.-[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>

18. Дехтяр Н. А. Особливості формування та реалізації бюджетної політики України у сфері державних видатків [Електронний ресурс] / Н. А. Дехтяр // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2014. — Вип. 38. — С. 124-133. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pprbsu_2014_38_15.pdf

19. Єпіфанов А.О. Соціально-економічні основи розвитку регіонів: Навч. посібник / А.О. Єпіфанов, С.В. Зеленський, М.В. Мінченко та ін. — Суми: Мрія—1. — 2011. — 332 с.
20. Жулінська К. М. Моделювання впливу видатків місцевих бюджетів на сталий розвиток регіону [Електронний ресурс] / К. М. Жулінська, О. С. Квачан // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. — 2014. — Вип. 38. — С. 144—164. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pprbsu_2014_38_17.pdf
21. Журавльова Т.О. Фінанси: навчальний посібник / Т.О.Журавльова, Є.М.Ганевич, Т.С.Здорікова // К.: «Освіта України», 2014.- 716 с.
22. Іщук Л. І. Самостійність місцевих бюджетів: стан, проблеми та шляхи зміцнення / Л. І. Іщук, Т. В. Сеньків // Економічний форум. — 2012. — №1. — С. 50-58.
23. Кириленко, О. П. Дохідна база місцевих бюджетів в умовах реформування бюджетної та податкової системи / О.П. Кириленко // Методологічні проблеми фінансової теорії та практики в умовах проведення системних реформ: матеріали наук. конф. проф.-викл. складу. — Тернопіль: Вектор, 2011. — С. 6-10.
24. Кириленко О.П. Досягнення стратегічних орієнтирів удосконалення міжбюджетних відносин в Україні / О.П. Кириленко // Фінанси України.— 2013.— № 8.— С. 19–29.
25. Клівіденко Л.М. Основні шляхи удосконалення функціонування місцевих бюджетів у сучасних умовах /Л.М. Клівіденко, Н.В. Мацедонська// Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського.- 2016.- Вип.9.-С. 640-643.
26. Ключевська М. В. Суть місцевих бюджетів та їх вплив на соціально-економічний розвиток регіону / М. В. Ключевська // Економічні науки. — 2011. — №7. — С. 56-63.

27.Ковтун О. А. Роль видатків бюджету у забезпеченні соціально-економічного розвитку України / О. А. Ковтун // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №2. – С. 223-227.

28.Козарезенко Л.В. Місцеві бюджети: можливості регулювання розвитку людського потенціалу /Л.В. Козарезенко// Фінанси України.- 2016.- №4.- С.65-83.

29. Кондратюк С. Я. Раціоналізація видатків державного і місцевих бюджетів в Україні / С. Я. Кондратюк // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; [редкол.: А. М. Мороз (голов. ред.) та ін. ; ред. англ. тексту О. М. Сабат]. – Київ : КНЕУ, 2014 – Вип. 2 (24). – С. 51-64.

30.Крайник О. Фінансове забезпечення розвитку місцевого самоврядування / О.Крайник // Ефективність державного управління. – 2010. – № 25. – С. 387-392.

31.Лабузова І. С. Удосконалення адміністрування місцевих податків та зборів / І. С. Лабузова // Управління розвитком. – 2013. – № 21. – С. 105–107.

32.Легкоступ І. І. Особливості формування місцевих бюджетів України та шляхи зміцнення їх доходної бази / І. І. Легкоступ // Формування ринкових відносин в Україні. - 2010. - №3. - С. 165-170.

33.Мамонова В.В. Місцеві бюджети: стан та основні напрямки реформування / В. В. Мамонова // Публічне управління: теорія та практика. – 2011.–№2. – С. 157-161.

34. Міністерство фінансів України.-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

35. Місцеві фінанси: навч. посібник / М.О.Євдокімова; ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2014. – 343 с.

36. Місцеві фінанси у схемах і таблицях: навч. посіб. / [М.А. Гапонюк, А.Є. Буряченко, В.П. Яцюта та ін.] – К.:КНЕУ, 2010. – 600 с.

37. Місцеві фінанси: навч. посібник / М.О. Омелянович, В.С. Левченко, О.В. Хістева, Д.В. Фірсова, О.О. Ябуковська; М-во освіти і науки України,

Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського.– 2011. – 252 с.

38. Місцеві фінанси: навчальний посібник /Н.І.Власюк, Т.В.Мединська, М.І.Мельник//К.: Алерта, 2011.- 328 с.

39. Набока Т. С. Оптимізація структури видаткової частини бюджету / Т. С. Набока // Економіка України. — 2014. — №1. — С. 51—62.

40.Національний інститут стратегічних досліджень.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>

41.Ніколенко В.Ю. Місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів. Навчальний посібник// В.Ю.Ніколенко, С.М.Свешніков, В.В.Юрченко, В.І Крижановський/Київ, 2016.- 41 с.

42. Осадчук Н. В. Місцеві бюджети і їх роль у регіональному розвитку / Н. В. Осадчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. - №9. –С. 219-223.

43.Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran210#n210>.

44.Польова О.Л. Міжбюджетні відносини в контексті реформування регіональної політики держави /О.Л.Польова, М.Ю.Мироненко.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2016/3.pdf

45.Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

46.Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних призначень у 2016 році: Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/909-19>

47. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26-VIII.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/26-19>

48. Радіонов Ю.Д. Причини і наслідки неефективного використання міжбюджетних трансфертів / Ю.Д. Радіонов // Економіка України.– 2013.– № 3.– С. 59–70.

49. Савка В. В. Реформування системи планування та фінансування видатків місцевих бюджетів/ В. В. Савка // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. — 2013. — Вип. 2. — С. 304—313.

50. Севастьянов Н. Особливості і обліку доходів та видатків місцевих бюджетів //Н. Севастьянов/ Бюджетна бухгалтерія – 2012 – вип. №8 – С.12-17

51. Скарга М. Формування відмінностей у соціально-економічному розвитку території //М. Скарга/Економіка України – 2011 – вип. №4 – С.77-87

52. Степанова В. О. Міжбюджетні трансферти в Україні: теорія і практика / В.О. Степанова// Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу .- 2013.- № 3 (23).-С.120-123.

53. Стефанюк І.Б. Удосконалення механізму фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування / І.Б. Стефанюк // Фінанси України.– 2013. – № 2.– С. 71-82.

54. Стричак Г. В. Роль видатків бюджету у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону / Г. В. Стричак // Науковий вісник НЛТУ України. –2010. – №2. – С. 247-252.

55. Субботович Ю.Л. Бюджетна децентралізація та зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування / Ю.Л. Субботович // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2013. – № 13. – С. 44–46.

56. Сукрушева Г. О. Місцеві бюджети як основна ланка місцевих фінансів України / Г. О. Сукрушева // Комунальне господарство міст. – 2012. – №102. – С. 220- 227.

57. Тулай О. Тенденції формування доходів місцевих бюджетів //О. Тулай/ Світ фінансів – 2011 – вип. №4 – С.91-100

58. Усков І.В. Экономическая роль, функции и принципы построения местных бюджетов в Украине /І. Усков//Агросвіт – 2011 – вип. №8 – С.12-17

59. Чи бути в Бюджеті-2015 децентралізації?.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovoidilo.ua/articles/6675/2014-12-30/byt-li-v-byudzhete-2015-decentralizacii.html>

60. Шабинская С.А. Местные финансы : учеб. пособие / С.А. Шабинская, А.В. Шабинский, М.А. Евдокимова; ХНАУ им. В.В. Докучаева. – Х. , 2012. – 252 с.

61. Шевченко О. Бюджетно-фінансова децентралізація у контексті підвищення ефективності управління регіонами / О. Шевченко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/9.htm>

62. Щербань О.Д. Напрями удосконалення формування доходів місцевих бюджетів /О.Д.Щербань// Вісник економіки транспорту і промисловості.- 2013.- № 41.- С.74-79.

63. Ярошенко Л.Л. Міжбюджетні трансферти в умовах реформування системи міжбюджетних відносин.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4163>